

Engaging in sculpture, students acquire the ability to work with form, learn to feel the ratio of relief plans, under its creative design plastic materials. The program of the discipline "Sculpture" is constructed in such a way that students performing practical tasks, first simple, then more complexity, acquire skills of working with form and space learn the laws creating the round sculpture, the principles of relief sculpture. The students of the specialty "Decorative applied art" was offered a number of case studies on the subject of sculpture, was aimed at the formation of spatial thinking. Noted that performing practical tasks in the classes of sculpture students learn the correct and harmonious distribution of masses in space, develop the ability to confidently evaluate and make beautiful forms and volumes, which to some extent contributes to the implementation in reality of their creative artistic designs. Skills acquired during the course of the sculpture find their application also in the course and practical works on disciplines of "Composition" and "material" of tasks that are directly related to the development and formation of spatial thinking and use of sculptural materials.

Key words: spatial thinking, students, Sculpture, the artistic higher educational establishments.

Стаття надійшла до редакції 10.02.2017 р.

Прийнято до друку 30.02.2017 р.

Рецензент – к. пед. наук, доц. Сасенко Т. В.

УДК 377.5/377.6:745

В. В. Шимко, Т. В. Сасенко

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ МАЙБУТНІХ ХУДОЖНИКІВ-КЕРАМІСТІВ

Збереження генетичної пам'яті та культурних традицій народу є головним завданням мистецтва взагалі і мистецької освіти зокрема. Саме через наслідування культурних традицій рідного народу відбувається передача основних цінностей та досягнень нації. Одним із культурних надбань нашого народу є мистецтво кераміки. Тому розвиток професійної освіти майбутніх художників-керамістів у руслі народних традицій, задля збереження національної ідентичності є одним із найважливіших завдань сучасної мистецької освіти.

Метою цієї статті є розгляд досліджень перспектив розвитку професійної освіти майбутніх художників-керамістів із орієнтацією на збереження національних рис на шляху світового процесу глобалізації та культурної інтеграції.

З часів проголошення незалежності в нашій країні особливо гостро постає проблема дослідження, відродження та збереження національних традицій. Дане питання торкнулося всіх галузей суспільного та культурного життя в нашій країні. Особливо гостро процес національного відродження позначився на розвитку всіх видів традиційних мистецтв. Звичайно, це викликало особливу потребу у професійній підготовці спеціалістів мистецької галузі. Професійна освіта майбутніх художників-керамістів, як і спеціалістів інших мистецьких професій, знаходилась у досить скрутному становищі. Так сталося з причини насадження культурної політики, яка формувалася за часів Радянського Союзу. Тому мистецька освіта зводилася до вивчення соцреалізму та базувалася на досягненнях, які були зроблені за часів існування радянської імперії. Так, на прикладі організації навчання у Миргородському керамічному технікумі імені М. В. Гоголя (у періоди з 1886-1816 рр. та 1930-1990 рр.), можна було спостерігати наслідування традицій майстрів Санкт-Петербурзького фарфорового заводу, вивчення традицій російського та європейського фарфору, фаянсу та майоліки.

Разом з тим майже не прослідковувалося наслідування традицій українського гончарства, і відповідно, регіонального колориту гончарної справи. Звичайно, деякі традиційні елементи зберігалися, але вони не були значимі у загальній течії реалізму та соцреалістичного напрямку. І лише за часів незалежності України (1917-20 рр. та починаючи з 1991р.) відбувся стрімкий злет регіональних шкіл, відродження традиційного гончарства, зокрема, опішнянської гончарної школи та ін. Багато шкіл гончарства зникло. Так, в Миргородському районі – це Хомутецька традиція гончарства, яка була втрачена. Зникнення традицій, які накопичувались віками, призводять до того, що нові народні майстри, не маючи традиційного культурного підґрунтя, ідуть шляхом догоджання смакам покупця і створюють еkleктичні вироби далекі від традиційного, індивідуального та мистецького змісту. Це призводить до того, що представники інших культур втрачають цікавість до українського мистецтва та його творів, а місцеві споживачі втрачають відчуття культурної ідентичності, зв'язок із смаками, вподобаннями та традиціями свого народу.

Розрив у спадковості традицій мистецької освіти є недопустимим, бо втрачається не тільки знання технік і особливостей даного ремесла, але і сакральний зміст його символів, дії та призначення.

Саме тому вивчення і передача традиційних видів мистецтва молодому поколінню є одним із головних завдань сучасної професійної освіти для художників-керамістів.

В Україні одним із перших звернув увагу на педагогічний потенціал мистецтва Памфіл Юркевич, його «філософія серця» наскрізь просякнута ідеями педагогіки мистецтва, якій він надавав величезного

значення.

Філософські засади мистецької освіти досліджували: О. Рудницька, М. Коган, О. Отич та ін. Філософія мистецької освіти в дослідженнях розглядається як наука про закономірності цілеспрямованого процесу та результат опанування художніх цінностей і пов'язаного з ним розвитку особистості засобами мистецтва [6].

На розкриття педагогічних та психолого-педагогічних аспектів мистецької освіти звертав увагу Г. Ващенко.

Поняття «мистецька педагогіка» або «художня педагогіка» досліджували: Є. Грушина, Є. Кочерова, І. Ликова А. Нікітіна, Г. Падалка, О. Рудницька, О. Ростовський, Л. Школяр; «педагогіку культури» – С. Гессен, Б. Наврочинський, К. Сосницький; «художньої освіти» – О. Мелік, В. Петрушин, Б. Столяров та ін.

Під поняттям художньої освіти розуміють процес освоєння сукупності мистецтвознавчих знань, умінь, навиків, формування образного мислення [10].

Професійну освіту майбутніх художників розглядає Світлана Валентинівна Рябінова в своїй статті «Професійне становлення майбутніх художників декоративно-прикладного мистецтва» [11, с. 287-295], в якій розглядається професійне становлення особистості та структура професійного становлення та освіти художників декоративно-прикладного мистецтва. Особливу увагу в статті акцентовано на введенні в програмні завдання композиційно-творчих робіт, які розкривають студенту можливості застосування отриманих знань в майбутній професійній практиці.

В. М. Чупіна в статті «Компетентнісний підхід до вищої освіти художників з металу» [14, с. 287-295], розглядає перспективи ювелірної галузі в Україні; акцентує увагу на потребі впровадження інноваційних технологій в освіті майбутніх художників; наголошує на необхідності компетентнісного підходу. Погляди В. М. Чупіної є цінними для нашого дослідження через розгляд питань перспектив розвитку спеціалістів у галузі мистецтва.

У статті «Інноваційні підходи до підготовки студентів художніх спеціальностей» С. І. Горбаня розглядаються протиріччя художньої освіти, яка повинна поєднувати суворий академізм з творчою індивідуальністю. Як альтернативу автор розглядає запровадження інноваційного навчання, а саме – синтез і симбіоз академічного та інноваційного [5, с. 52-57].

В авторефераті «Профессиональное становление художника декоративно-прикладного искусства на занятиях по керамике» Володимира Борисовича Криси розглянуто професійне становлення художника декоративно-прикладного мистецтва на заняттях з кераміки. Автором проведений аналіз проблем сучасного стану професійного

становлення студентів, які навчаються на художніх спеціальностях; виявлено специфіку професійного становлення художника з кераміки у ВНЗ та залежність становлення професійних якостей художника-кераміста від реалізації інтегративного підходу в процесі навчання; розроблено і експериментально перевірено методику організації процесу навчання, яка забезпечує ефективне професійне становлення художника декоративно-прикладного мистецтва на заняттях з кераміки. Особливо важливими для нашого дослідження є методичні рекомендації, які допомагають професійному становленню художника з кераміки, які складаються з вирішення проблемних питань шляхом підвищення ступеню готовності майбутніх спеціалістів до інноваційних змін в освіті і особистій відповідальності за самореалізацію в майбутній професії.

Питання розвитку професійної освіти розглянуто у статті «Стратегії розвитку професійної освіти та напрямки щодо її покращення» І. С. Вдовенко [1, с.136–139].

Тема перспектив розвитку професійної освіти майбутніх художників-керамістів у статтях та дослідженнях майже не розглянута.

Автореферат В. Б. Криси найбільш близькій до цієї теми, але він не відповідає на головні питання, які поставлені в нашому дослідженні, а саме: перспективи розвитку професійної освіти в галузі художньої кераміки і питання освіти художників-керамістів в контексті національної культури.

Повертаючись до теми дослідження перспектив розвитку освіти майбутніх художників-керамістів потрібно звернутися до основ, які були досліджені і впроваджувалися в навчання видатними художниками-педагогами в Миргородському художньо-промисловому коледжі.

Одним із визначних українських педагогів, викладачів художньої кераміки, який стояв на засадах відродження національних традицій був Опанас Сластьон. Його головна ідея заучала так: «...Повинні ми з найбільшою пильністю збирати ті останки, що в значному числі ще задержались подекуди на Україні. Не тільки всі духовні твори, що їх викладав народ, але й невеличка частина їх – се ж найцінніший дар Божий!» [12, с. 164-168].

Так Василь Григорович Кричевський – український маляр, архітектор, графік, який у період з 1918 – 1920 рр. був директором Миргородського художньо-промислового інституту імені М. В. Гоголя, теж стояв на засадах народності і пропагував до вивчення і розвитку національних традицій.

Г. Радіонов в праці «В. Г. Кричевський. Характеристика творчого шляху» робить висновок, що «Народність у мистецтві може відобразити тільки той художник, ідеологія якого органічно виростає з ідеології самого народу. Отже, народність у мистецтві означає відбиття в ньому укладу народного життя, психології самого народу, використання

фольклорного, етнографічного матеріалу, як виразу народного духу, національної специфіки, що матеріалізувались століттями [8].

Ідеями звернення до народних традицій переймалися також і інші викладачі Миргородського художньо-промислового інституту імені М. В. Гоголя – Ф. Балавенський, О. Білоскурський, Ф. Красицький, Ю. Михайлів, С. Налепинська-Бойчук, І. Падалка, Є. Сагайдачний, І. Українець; відомі керамісти П. Ваулін, Г. Монахов, І. Назаров, С. Патковський та ін.

Маючи таку багату спадщину професійної освіти майбутніх художників-керамістів у руслі народних традицій, звичайно, потрібно звертатися до порад і настанов цих видатних педагогів-художників. Подібне слідування традиціям приверне увагу до традиційного народного українського мистецтва не тільки в межах власної країни, а і, завдяки культурній самобутності, зробить його привабливим для інших.

Наступним перспективним напрямком розвитку професійної освіти є осягнення здобутків інших культур. Саме інтеграція цих культур та освітніх інновацій до здобутків нашої культури та мистецької освіти є запорукою нашого збагачення.

Якщо аналізувати зарубіжні системи вищої художньої освіти, то можна скласти наступну картину.

Світовим лідером вищої художньої освіти в Європі є Королівський коледж мистецтв Великої Британії. За понад 150-літню історію розвитку, завдяки власним традиціям та вмінню акумулювати прогресивний досвід, цей навчальний заклад став нащадком педагогічної думки, яку було накопичено світовою спільнотою у сфері мистецької освіти.

У Великій Британії система освіти перебуває під безпосереднім контролем держави і спрямовується централізованим чином.

У сучасній Німеччині існує структура схожа із британською, існує й подібність щодо державного регулювання процесів організації мистецької освіти [6, с. 23].

В Японії дизайн-освіта виявляє певну подібність до такої далекої від неї географічно Італії, тобто система мистецької освіти у англо-німецькому розумінні там взагалі відсутня. В Японії, попри всю її специфіку, виявляється одна загальна фундаментальна закономірність: сприятливі умови для розвитку мистецької освіти виникають там, де традиційна культура художньої майстерності зустрічається з інтенсивним розвитком промислового виробництва [6, с. 25].

В США відсутні єдині стандартні вимоги до змісту навчальних планів, до надання дипломів про освіту, вчених ступенів тощо. Навчальні заклади мають майже повну автономію, їхня діяльність контролюється лише радами опікунів та інвесторів, а також професійними організаціями. Це призводить до того, що загальний обсяг знань та час,

який відведено для занять з того чи іншого предмету, а також зміст тих предметів; кількісні та якісні параметри підготовки фахівців визначаються керівництвом навчальних закладів. Наслідком усього того є великі відмінності в якості підготовки фахівців — що врешті-решт оцінюється на ринку праці [6, 23-24].

Так, показовим є досвід Мічиганського університету (University of Michigan), в склад якого входить коледж мистецтва, науки і літератури. У цьому університеті готують і майбутніх художників-керамістів. Корисною для нас є практика самоуправління, коли викладачі самі визначають програму. Так, наприклад була змінена MFA програма in Art and Design, яку на даний час розділили на MFA in Art и MFA in Design. Відмінність MFA in Art програми в тому, що вона не має вузької спеціалізації і відсутній поділ на окремі види мистецтв: живопис, скульптуру, нові медіа. Не дивлячись на особливість цієї програми, на її мультидисциплінарність та міждисциплінарність, відмінною рисою є академічна підготовка і орієнтація на сучасне дослідницьке мистецтво та відсутність орієнтації на комерційну складову. Студент отримує можливість вільного консультування і обміну досвідом з будь-яким викладачем коледжу, вільного користування лабораторіями, які оснащені за останніми досягненнями науки і техніки, а також має можливість фінансованої поїздки в будь-яку країну для реалізації свого затвердженого творчого проекту. Курси інших факультетів теж є важливою частиною освітньої програми. Поєднання навиків академічних, технічних і творчих професій, на думку творців програми, збагачують художника, тому що професіоналу можуть знадобитися знання з різних галузей науки [13].

Мистецька освіта Східної Європи, зокрема Росії, діє відповідно із Законом «Об образовании в Российской Федерации», в якому державою встановлено Федеральні державні стандарти освіти кожного рівня і Федеральні державні вимоги до умов реалізації програм в освітніх організаціях. У цих документах вказані загальні вимоги до змісту навчальних програм, особливостей навчального процесу і очікувані результати засвоєння освітньої програми. За цим законом одним із найважливіших науково-інформаційних ресурсів освіти є освітня програма, яка конкретизує зміст художньої освіти. Так, у Росії основні освітні програми реалізуються за рівнями загальної та професійної освіти, за професійним і додатковим навчанням. Вимоги і особливості освітніх програм у галузі мистецтва відображені у Федеральних Законах «Об образовании в РФ» [3].

Всі вище перелічені системи мистецького навчання інших країн є корисними і потребують системного вивчення. На наш погляд, деякі елементи з них можуть бути запроваджені у вітчизняній професійній освіті художників-керамістів. Це неможливо без орієнтації на сучасні

світові інноваційні процеси в галузі мистецтва та мистецької освіти.

Однією із сучасних інноваційних технологій в мистецтві є художнє проектування, яке має широкий діапазон можливостей через застосування і об'єднання різних видів мистецтва, що створює більш багатоплановий емоційний та естетичний вплив на людину. Поєднання музики та живопису, кольорового світла та скульптури, застосування медіа-технологій, комп'ютерної графіки вимагають від майбутнього спеціаліста знань у різних галузях мистецтва, науки і техніки. Ці інноваційні методи актуальні і для мистецтва кераміки: об'єднання ткацтва та кераміки, графіки та фотомистецтва з керамікою, кольорового освітлення кераміки виставкового характеру та інших видів мистецтва є одним із напрямків, в якому може розвиватися освіта сучасного професійного кераміста.

Орієнтація на світові процеси модернізації та на впровадження сучасних технологій у виробництві кераміки є надзвичайно важливою в умовах занепаду сучасної керамічної промисловості в Україні. Саме застосування новітніх технологій у виробництві може допомогти у відродженні виробництва порцеляни, фаянсу та майоліки.

Спираючись на передовий світовий досвід та національні традиції виробництва кераміки майбутній спеціаліст отримує потужне підґрунтя для застосування своїх вмінь і навичок. Саме вміння і навички, отримані завдяки освітньому процесу слугують для розвитку природних здібностей та задатків майбутнього спеціаліста. Але для отримання дійсно якісного результату освіти спеціаліста з кераміки потрібна орієнтація на розвиток його творчої індивідуальності і особистих професійних якостей, таких, як: самовдосконалення, самоаналіз, аналіз своєї професійної діяльності, самовиховання, самоосвіта, самопізнання та самоконтроль. Тільки із вихованням у майбутнього спеціаліста цих особистісних якостей стає можлива його самореалізація у професійній діяльності і суспільному житті. Самореалізація як процес, який полягає в усвідомленні особистих задатків, потенціалу, талантів, які можуть бути втілені у відповідному виді діяльності, є головною метою професійної освіти особистості. Бо саме через самореалізацію суб'єкт може абсолютно втілити в життя, реалізувати в реальності свій індивідуальний потенціал.

За визначенням: самоактуалізація (від лат. *actualis* — дійсний, справжній), самореалізація – прагнення людини до якомога повнішого виявлення і розвитку своїх особистісних можливостей [4, с. 21 – 26].

Тільки шляхом самореалізації майбутній спеціаліст може довести фаховість професійної освіти і виконати завдання, запрограмовані суспільством. Тому всі ці якості є надзвичайно важливими не тільки в здобутті майбутньої професії, а й у подальшій професійній діяльності спеціаліста.

Виходячи з усього вищевказаного можна зробити висновки, що основними перспективами розвитку професійної освіти майбутніх художників-керамістів є:

- 1) орієнтація на збереження національних рис, самобутності та унікальності української культури;
- 2) орієнтація на збагачення здобутками інших світових культур;
- 3) орієнтація на сучасні світові інноваційні процеси в галузі мистецтва та мистецької освіти;
- 4) орієнтація на світові процеси модернізації та на впровадження сучасних технологій у виробництві кераміки;
- 5) орієнтація на розвиток приватного виробництва в керамічній галузі;
- 6) орієнтація на розвиток творчої індивідуальності майбутнього спеціаліста, створення комфортних умов для його самореалізації як майбутнього спеціаліста, допомога в обранні його власного творчого шляху;
- 7) орієнтація на виховання в майбутнього випускника таких особистісних якостей як: самоаналіз, самопізнання та самоконтроль, прагнення до саморозвитку, самонавчання, самореалізації та самовиховання за рахунок вивчення культурних надбань попередніх поколінь, традицій свого народу тощо.

Дослідження та вивчення усіх цих напрямків у професійній освіті є основою для розвитку професійної освіти майбутніх художників-керамістів.

Література

1. **Вдовенко І. С.** Стратегія розвитку професійної освіти та напрямки щодо її покращення / І. С. Вдовенко. – Ч., Вісник Чернігівського національного педагогічного університету ім.Т.Г.Шевченка, №124. – 2015. – 310 с.
2. **Волкова Н. П.** Педагогіка / Волкова Н. П.. – К.: Академвидав, 2009 – 615 с.
3. **Воротникова Е. Н.** Особенности современного совершенствования системы художественного образования в России / Е. Н. Воротникова // Мурманский областной институт повышения квалификации работников образования и культуры, Россия [електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: rusnauka.com...NOBG_2013/Pedagogica...152392.doc.htm.
4. **Гомонюк В. О.** Самоактуалізація та самореалізація особистості: сучасні наукові уявлення / В. О. Гомонюк // Materialy IX Międzynarodowej naukowi praktycznej konferencji «Europejska nauka XXI powieka – 2013». – Volume 22: Psychologia i socjologia. Politologija. – Przemisl: Nauka i studia, 2013. – S. 21 – 26.]
5. **Горбань С. І.** Інноваційні підходи до підготовки студентів художніх спеціальностей / С. І. Горбань. – Кременчук, Вісник КрНУ імені Михайла Остроградського. Випуск 2/2016 (97). Частина 2. –

2016. – 140 с. **6. Даниленко В. Я.** Дизайн: [підручник] / В. Я. Даниленко. – Харків : ХДАДМ, 2003. – 320 с. **7. Криса В. Б.** Профессиональное становление художника декоративно-прикладного искусства на занятиях по керамике / В. Б. Криса [електронний ресурс]. – Омськ. – 2008. – Режим доступу до ресурсу: diss.seluk.ru/Педагогика/662779-1-professionalnoe... **8. Радионов Г. В. Г.** Кричевський. Характеристка творчого шляху / Г. Радионов [електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: ukr.sovfarfor.com/obrazotvorche...162...do...tvorchogo... **9. Рудницька О. П.** Педагогіка загальна і мистецька [Текст]: навчальний посібник / О. П. Рудницька. – Тернопіль, Навчальна книга – Богдан, 2005. – 355 с. **10. Рудницька О. П.** Мистецька освіта в Україні / О. П. Рудницька [електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: http://shron.chtyvo.org.ua/Mykhailychenko_Oleh/Mystetska_osvita_v_Ukraini.pdf. **11. Рябинова С. В.** Професійне становлення майбутніх художників декоративно-прикладного мистецтва / С. В. Рябинова // Сибирский педагогический журнал. Выпуск № 15 / 2008. – Н., 2008. – с. 300. **12. Степаненко Н.** «Панотець кобзарський» Опанас Сластьон про історію і значення українських дум / Н. Степаненко. – К., Рідний край, № 1 (32). – 2015. – 200 с. **13. Чесных Є.** Художественное образование в США: : Stamps School of Art & Design / Є. Чесных [електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: erarta.livejournal.com/91469.html. **14. Чупіна В. М.** Компетентнісний підхід до вищої освіти художників з металу / В. М. Чупіна. // Педагогіка. Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка [електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: stattiionline.org.ua/pedagog/104/18544do...osviti...z...

Шимко В. В., Саснко Т. В. Перспективи розвитку професійної освіти майбутніх художників-керамістів.

Стаття присвячено питанням перспективи розвитку професійної мистецької освіти на прикладі Миргородського художньо-промислового коледжу імені М. В. Гоголя. Авторами проаналізовано основні напрямки сучасної мистецької освіти у контексті розвитку професійної освіти художників-керамістів. Особливу увагу приділено розгляду сучасних досліджень у даному аспекті. Розглянуто можливості їх використання в професійній освіті майбутніх художників-керамістів. Також у статті висвітлено історичний аспект основних напрямів розвитку мистецької освіти художників-керамістів в Україні.

Проаналізовано напрями професійної освіти художників-керамістів за кордоном: в Західній та Східній Європі, США, Японії.

Автори роблять висновки і вказують на основні перспективи розвитку професійної освіти майбутніх художників-керамістів. Одним із основних напрямків, на їх думку, є орієнтація на збереження національних рис, самобутності та унікальності української культури.

Ключові слова: мистецька освіта, професійна освіта, перспективи розвитку, майбутні художники-керамісти.

Шимко В. В., Саенко Т. В. Перспективы развития профессионального образования будущих художников-керамистов.

Статья посвящена вопросам перспективы развития профессионального художественного образования на примере Миргородского художественно-промышленного колледжа имени Н. В. Гоголя. Авторами проанализированы основные направления современного художественного образования в контексте развития профессионального образования художников-керамистов. Особое внимание уделено рассмотрению современных исследований в данном аспекте. Рассмотрены возможности их использования в профессиональном образовании будущих художников-керамистов.

Авторы делают выводы и указывают на основные перспективы развития профессионального образования будущих художников-керамистов. Одним из основных направлений, по их мнению, является ориентация на сохранение национальных черт, самобытности и уникальности украинской культуры.

Ключевые слова: художественное образование, профессиональное образование, перспективы развития, будущие художники-керамисты.

Shimko V. V., Saenko T. V. Prospects of development of professional education of future ceramic artists.

In the article authors discuss the prospects for the development of professional arts education on the example of Mirgorod art-industrial College. Authors analyze the main directions of modern art education in the context of development of professional education of ceramic artists.

They analyzed studies of modern authors on this subject. Also in the article, the authors explore the historical aspect the main directions of development of art education of ceramic artists in Ukraine. They discussed the artistic heritage of outstanding teachers of Mirgorod art industrial College. Authors analyzed the directions of professional education of ceramic artists abroad: in Western and Eastern Europe, USA, Japan. Authors make conclusions and indicate the prospects for development of professional education of future ceramic artists. One of the main directions, in their opinion, is to focus on the preservation of the national features, identity and the uniqueness of Ukrainian culture.

The main component of the development of professional art education in Ukraine is a specified orientation to the enrichment of the achievements of other world cultures. The authors also indicate the orientation of the modern world of innovative processes in the field of art and art

education.

One of the main ways of formation of future ceramic artists is the preparation for private production in ceramic industry. Authors also believe it is important to focus on the development of personal qualities of the graduate.

Key words: art education, professional education, future ceramic artists.

Стаття надійшла до редакції 10.02.2017 р.

Прийнято до друку 30.02.2017 р.

Рецензент – д. мист, проф. Сташевський А. Я.

УДК 7.045:[75.052:7.01.26](477.53)

Бодня Н. В., Сташевська В. А.

СИМВОЛІКА ПОЛТАВСЬКОГО ХУДОЖНЬОГО РОЗПИСУ

У зв'язку з активною інтеграцією України до європейського культурного простору, особливо актуальною постає проблема збереження та відродження народного мистецтва, розвиток української національної культури.

Художній розпис як один з різновидів декоративно-ужиткового мистецтва є давнім засобом декорування форми. В Україні та за її межами найбільш відомі петриківський та яворівській розписи. Проте, полтавський художній розпис, як унікальне явище українського мистецтва, є малодослідженим та несправедливо забутим. Саме тому, метою нашої статті обрано розгляд символіки полтавського художнього розпису, характеристика основних його мотивів.

Символіку художнього розпису досліджували такі мистецтвознавці як: О. Найден, М. Костомаров, О. Потебня, І. Пошивайло, Б. Рибаків, М. Селівачов, Т. Ткачук, В. Щербаківський та ін. Зокрема, полтавському художньому розпису присвячено невелика кількість наукових праць, одна з яких – кандидатське дослідження педагога-митця Ю. Мохіревої.

Це народне мистецтво періоду ХІХ – початку ХХ ст. було дуже розповсюджене в культурі України, свідчать про це різноманітні дослідження культури та життя різних регіонів країни. Згадується про це мистецтво і в літературних джерелах, що описують селянський побут. Існує версія, що розпис виник та розвивався як відображення розуміння українцями навколишнього світу, що зображалося через магичні знаки або аграрно-побутові символи. З часом сакральне значення поступово зникало з малюнків, розвивалося орнаментальне, декоративне малювання